

ОБМЕЖЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПІД ЧАС ВВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ

ПОПОВА Софія Олегівна - доктор філософії у галузі «Право», старший викладач кафедри цивільного права та процесу факультету №6 Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: 0000-0003-3628-1513

ПОПОВ Віктор Андрійович - кандидат юридичних наук, асистент кафедри цивільного права №2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ORCID: 0000-0001-6636-2096

УДК 347.121.2

DOI 10.32782/EP.2023.3.13

У статті визначено правові аспекти обмеження особистих немайнових прав юридичних осіб. Встановлено, що початок повномасштабного вторгнення РФ на територію України зумовив запровадження спеціального правового режиму воєнного стану, який встановлює певні обмеження здійснення прав осіб. Проаналізовано законодавство України – Указ Президента України від 24 лютого 2022 року «Про введення воєнного стану в Україні», Закон України «Про правовий режим воєнного стану», Закон України «Про інформацію», Закон України «Про медіа», та інші, суміжні нормативні положення, які регламентують діяльність юридичних осіб та їх працівників під час збройного конфлікту РФ проти України та визначають порядок дій у випадку, якщо ці обмеження стосуються безпосереднього провадження їх професійної діяльності. Детально розглянуто обмеження таких особистих немайнових прав юридичних осіб, як право на діяльність, право на вільний вибір місцезнаходження, право на інформацію, право на таємницю кореспонденції, право на найменування та право на конкуренцію.

Ключові слова: обмеження прав, особисті немайнові права, юридична особа, організація, воєнний стан, збройна агресія

Постановка проблеми

24 лютого 2022 року змінило життя українців на до та після. Повномасштаб-

не вторгнення і збройна агресія РФ проти України зумовили переглянути наші пріоритети, погляди та поставили багатьох людей перед вибором: свобода або справа всього життя, майно або життя, окупація або вимушений переїзд. З початку анти-терористичної операції на сході України багато осіб уже зіштовхнулися із реаліями війни і самостійно шукали вирішення із безвихідних ситуацій.

Проте введення воєнного стану як спеціального правового режиму суттєво обмежує здійснення окремих прав, у тому числі особистих немайнових. Для правового режиму найважливіше значення мають такі умови, як час, простір, коло осіб, на яких він поширюється [1, с.127]. У випадку України, воєнний стан поширюється на всю її територію, на всіх осіб, які перебувають на цій території, незважаючи на те, чи це громадянин, чи іноземець, чи особа без громадянства, чи це організація, і у зв'язку з цим на вказаних осіб вводяться обмеження певних прав. Вказані обмеження впливають на здійснення юридичними особами своїх суб'єктивних цивільних прав, у тому числі особистих немайнових прав, та, у певній мірі, регулюють ведення діяльності організацій по-новому. Впровадження певного правового режиму – воєнного стану – не є винятком.

Стан дослідження проблеми

Окремі питання, пов'язані із обмеженням особистих прав у зв'язку із запровадженням воєнного стану, досліджували Братель С. Г., Левченко А.В., Пишна А. Г. Риженко Н.О., Фігель Ю.О. Проте, ці роботи стосувалися прав і свобод людини і громадянина у зв'язку зі створенням умов для безпеки життя і здоров'я людей, майнових прав та їх обмежень або прав інтелектуальної власності. У той час, коли проблеми обмеження прав юридичних осіб подекуди відійшли на другий план, а розвитку бізнесу під час війни присвячували свої праці лише науковці економічної сфери. Це зумовлює потребу у безпосередньому дослідженні обмежень, які стосуються здійснення організаціями особистих немайнових прав після введення воєнного стану.

Мета і завдання

Метою дослідження є визначення сутності обмеження особистих немайнових прав юридичних осіб та можливості їх здійснення згідно встановленими обмеженнями. Для досягнення вказаної мети необхідно виконати такі завдання як вивчення нормативно-правових актів, що встановлюють певний правовий порядок, закріплюють на законодавчому рівні окремі заборони на здійснення особистих немайнових прав юридичних осіб; зазначення обмежень особистих немайнових прав організацій; аналіз впливу таких обмежень на можливість здійснення досліджуваних прав.

Наукова новизна дослідження проявляється в тому, що у статті здійснено аналіз нормативних положень, які були зумовлені введенням воєнного стану в Україні і встановили певні обмеження особистих немайнових прав юридичних осіб. У роботі було визначено правові можливості здійснення особистих немайнових прав організацій у зв'язку зі збройною агресією РФ проти України.

Виклад основного матеріалу

Обмеження основних прав здійснюється як шляхом прямих заборон, так і вилученням тієї чи іншої правомочності зі змісту

конкретного права, а також шляхом установлення спеціального порядку реалізації такого права[2, с. 359]. Відтак, обмеження особистих немайнових прав під час ведення правового режиму воєнного стану не означає їх скасування, а встановлює певні особливості їх реалізації або забороняє здійснення окремих прав із міркувань безпеки на певний строк.

Якщо розглянути хронологію подій, то у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» (далі – Указ), затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX [3], в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб. Пізніше цей строк було продовжено, зрозуміло, що буде скасовано після перемоги та проведення усіх необхідних дій, спрямованих на утвердження миру та правопорядку.

Відповідно до ст. 3 вищезгаданого Указу у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб у межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»[4].

Здавалося б, немає суттєвих відмінностей для юридичних осіб, адже до повномасштабного вторгнення ми переживали карантинні умови, пов'язані із пандемією COVID-19, та у будь-якому разі обмеження завжди становлять собою зменшення «вільної» (тобто дозволеної нормами права) поведінки (дій)[1, с.128]. Зокрема, якщо це стосується діяльності юридичних осіб, які є флагманом української економіки.

Варто зазначити, що, окрім законодавчих обмежень, організації вдалися до вста-

новлення власного порядку діяльності через війну.

Для початку необхідно звернути увагу на обмеження прав та інтересів юридичної особи, які встановлені безпосередньо Указом та їх вплив на особисті немайнові права. В Указі чітко зазначені права фізичних осіб, які будуть обмежені, щодо організацій, то з посиланням на ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначено, які заходи можуть бути проведені стосовно юридичних осіб. Це можливість військового командування: 1) використовувати потужності та трудові ресурси підприємств, установ і організацій усіх форм власності для потреб оборони, змінювати режим їхньої роботи, проводити інші зміни виробничої діяльності, а також умов праці відповідно до законодавства про працю; 2) видавати накази (розпорядження) про відсторонення від роботи керівників підприємств, установ та організацій без збереження заробітної плати за неналежне виконання ними обов'язків, визначених цим Законом, та накази (розпорядження) про призначення виконувачів обов'язків керівників зазначених підприємств, установ і організацій на час дії правового режиму воєнного стану; 3) у разі порушення вимог або невиконання заходів правового режиму воєнного стану вилучати у підприємств, установ і організацій усіх форм власності, окремих громадян електронне комунікаційне обладнання, телевізійну, відео- і аудіоапаратуру, комп'ютери, а також у разі потреби інші технічні засоби зв'язку; 4) примусово відчужувати майно, у тому числі те, що перебуває в приватній або комунальній власності, вилучати майно державних підприємств, державних господарських об'єднань для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану в установленому законом порядку та видавати про це відповідні документи встановленого зразка[4].

Ці обмеження в основному стосуються майна юридичних осіб. Проте, якщо дослідити детальніше, то втручання в трудову дисципліну та зміна напрямку діяльності потужностей виробництва є *обмеженням права на діяльність*, адже якщо організація має чітко налагоджену систему роботи,

у тому числі, якщо це здійснюється безперервно, то певні зміни можуть їй зашкодити. Але, у підсумку, про які збитки може йти мова, якщо на території будуть проходити бойові дії. Керівництву юридичної особи в такому випадку необхідно йти на співпрацю з військовими задля усунення небезпеки та запобігання нанесення ще більшої шкоди.

Також, якщо йде мова про інші *обмеження права на діяльність*, то згідно із Законом України «Про правовий режим воєнного стану» забороняється у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, торгівля зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі; встановлюється особливий режим у сфері виробництва та реалізації лікарських засобів, які мають у своєму складі наркотичні засоби, психотропні речовини та прекурсори, інші сильнодіючі речовини, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України; вилучається у підприємств, установ і організацій навчальну та бойову техніку, вибухові, радіоактивні речовини і матеріали, сильнодіючі хімічні та отруйні речовини. Це означає, що юридичні особи, діяльність яких зосереджена на виготовленні, зберіганні, обігу вищевказаних речовин, предметів, буде суттєво обмежуватися з огляду на безпекову ситуацію.

У цьому контексті варто вказати на певне обмеження, яке прямо не стосується організацій, але опосередковано впливає на її діяльність. Мова йде про заборону виїзду за кордон військовозобов'язаним, незважаючи на те, що діяльність певних юридичних осіб безпосередньо пов'язана із зарубіжними відрядженнями. Відтак, таке обмеження на виїзд громадянина України також може бути спричинено тим, що особа є керівником юридичної особи або постійного представництва нерезидента, що не виконує встановленого Податковим кодексом України податкового обов'язку щодо сплати грошових зобов'язань, що призвело до виникнення в такій юридичній особі або постійного представництва нерезидента податкового боргу. Такі обмеження мають тимчасовий характер та діють до моменту усунення підстав для їх застосування[5, с.239].

Обмеженням права на діяльність у вигляді заборон буде вето на взаємодію з контрагентами з країни-агресора. За таке порушення юридичні особи можуть відповідати конфіскацією майна, ліквідацією або кримінальною відповідальністю. А отже, виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України, заперечення тимчасової окупації частини території України, а також глорифікація осіб, які здійснювали збройну агресію, виготовлення, поширення матеріалів, з використанням ЗМІ[6].

У ч.1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» є також пункти, які так чи інакше будуть впливати на інші особисті немайнові права юридичних осіб. Мова йде про встановлення у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, заборони або обмеження на вибір місця перебування чи місця проживання осіб на території, на якій діє воєнний стан. Це положення стосується фізичних осіб. Проте, у цьому контексті **право на вільний вибір місцезнаходження юридичної особи також буде обмежено**, адже у випадку продовження провадження діяльності організацією в зоні бойових дій можуть постраждати працівники. Тому юридична особа повинна вжити заходів щодо тимчасового ведення діяльності в дистанційному форматі, як це відбулося, скажімо, у закладах освіти або на певний час змінити місце ведення діяльності. Наприклад, відповідно до Законів України «Про правовий режим воєнного стану», «Про Національну поліцію», Положення про МВС України постійний та перемінний склад Харківського національного університету внутрішніх справ на чолі з ректором, деканами факультетів передислоковано в інше місто з метою забезпечення публічної безпеки і порядку під час дії воєнного стану в Україні[7].

Якщо досліджувати закріплені Указом положення, то ним прямо передбачено можливість обмеження права людини, гарантованого ст. 31 Конституції України, – **права на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції**. У цьому контексті варто вказати, що це також прямо стосується і юридичних осіб,

адже для того, щоб виявити колабораційну діяльність певних осіб або порушення законодавства, яке стосується дотримання правопорядку під час воєнного стану, правоохоронним органам та безпековим службам необхідно ознайомлюватися із певними комунікаційними матеріалами приватних осіб. Звичайно, вони не вправі їх поширювати, крім випадків, якщо особам будуть винесено обвинувачення в злочині проти основ національної безпеки і їхнє листування буде доказом тощо.

У мирний час за порушення права на таємницю кореспонденції дійсно наступає кримінальна відповідальність та, у свою чергу, цивільно-правова відповідальність. Проте в умовах воєнного стану втручання у це право є в певній мірі необхідним та абсолютно доречним. Адже таким чином можна здобути інформацію, яка підтверджує злочинні дії ворога[8, с. 413].

Але існують не лише певні обмеження особистих немайнових прав у вигляді встановлення спеціального порядку реалізації такого права, а певні заборони, що покликані змінити поведінку особи через обмеження суб'єктивного права[9, с. 223]. Ідеться про **обмеження права на доступ до інформації**. Варто зазначити, що згідно зі ст. 5 Закону України «Про інформацію» право на інформацію передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів. Ці ознаки є елементами його змісту[10]. Відтак, будь-яка належним чином зареєстрована інформаційна діяльність має свої переваги у доступі до інформації. Зокрема, це стосується засобів масової інформації і їх виняткових прав. В Україні набрав чинності Закон України «Про медіа», який детально регламентує забезпечення реалізації права на свободу вираження поглядів, права на отримання різнобічної, достовірної та оперативної інформації, на забезпечення плюралізму думок і вільного поширення інформації, на захист національних інтересів України та прав користувачів медіа-сервісів, регулювання діяльності у сфері медіа відповідно до принципів прозорості, справедливості та неупередженості, стимулювання

конкурентного середовища, рівноправності і незалежності медіа[1].

Проте, і в цій різноманітності прав і свобод медіа-простору у зв'язку зі збройною агресією РФ введені певні обмеження у вигляді заборон. По-перше, йде мова про співпрацю з медіа держави-агресора, поширення будь-якої інформації у взаємодії з РФ, поширення аудіовізуальних медіа-сервісів держави-агресора, тощо. Йдеться про колабораціонізм у медійній сфері, і це стосується як тих ЗМІ, що підтримують ворога на незалежній території, так і на окупаційних чи анексованих ділянках. Ситуація може стосуватись і поширення інформації у соціальних мережах та месенджерах. Тому поширення там пропагандистських закликів та меседжів теж може стати підставою для звернень до Офісу Генпрокурора та Служби Безпеки України, які й займаються фіксацією та розслідуванням таких правопорушень[12]. Також після окупації агресором певних територій, місцеві ЗМІ змушують транслювати пропагандистські матеріали. Окремі з них самостійно надають свої можливості, платформи та ресурси для поширення інформації та пропаганди окупанта. А тому обмеження права на інформацію є цілком виправданим.

На противагу цьому, українським ЗМІ забороняється поширювати інформацію переміщення чи розташування Збройних сил України, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану. Таким чином, було нормативно закріплено обмеження здійснення інформаційної діяльності юридичних осіб. Варто зауважити, що під здійсненням інформаційної діяльності розкривається зміст права на інформацію, тобто створення, збирання, одержання, зберігання, використання та поширення відповідної інформації. А це означає, що навіть проведення фото-, відеозйомки, опитування осіб та зберігання цих матеріалів без публічного оприлюднення карається рівнозначно із таким поширенням.

Водночас, народні депутати пропонують посилити покарання за публікацію інформації про влучання ракет по об'єктах інфраструктури[13] через можливість ворога корегувати свою техніку для більш точ-

ного попадання, адже ЗМІ виправдовують свою діяльність, посилаючись на ст. 29 Закону України «Про інформацію», де зазначено, що інформація з обмеженим доступом може бути поширена, якщо вона є суспільно необхідною, тобто є предметом суспільного інтересу, і право громадськості знати цю інформацію переважає потенційну шкоду від її поширення[8]. Відтак, начебто все логічно і є достатні правові підстави для поширення інформації про «влучання» для ознайомлення суспільства зі шкодою, завданою агресором. Проте, суспільний інтерес – це оціночне поняття, яке не містить конкретних характеристик, а тому може тлумачитися в кожному випадку по-різному. Так як під час впровадження воєнного стану існує багато обмежень, зокрема на доступ до інформації, то доцільно обмежувати поширення такої інформації для захисту інтересів національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, для охорони життя і здоров'я населення та ефективної боротьби з ворогом. І суспільний інтерес тут полягає у забезпеченні максимальної безпеки населенню та уникненню більшої загрози. Тому з цього питання існує спільна заява Міністерства культури та інформаційної політики, Міністерства оборони України та представників ЗМІ, де вказано, що журналісти можуть збирати інформацію на місцях відразу після обстрілів. При цьому дозволяється оприлюднення зроблених фото та відео щодо подій на місці ведення бойових дій по завершенню 12 годин для військових об'єктів, через 3 години – для цивільних об'єктів[14], тому що задля перемоги слід дотримуватися балансу між доступом преси до подій і безпекою держави.

Наступне право, яке також «отримало» певні обмеження у зв'язку зі збройною агресією це **право на найменування**. Відтак, ч. 5 ст. 16 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» абзацу третього доповнили таким змістом про те, що в найменуванні юридичних осіб забороняється використовувати: символіку комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, заборона використання яких встановле-

на Законі України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»; символіку воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну.

Додатково можна згадати обмеження, які існували з початком повномасштабного вторгнення, але у зв'язку з можливістю адаптувати робочий процес під час війни, були відмінені.

Після запровадження воєнного стану Антимонопольний комітет України відповідно до розпорядження, оприлюдненого 7 березня 2022 року, вирішив до припинення чи скасування воєнного стану зупинити розгляд заяв про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та заяв про захист прав щодо недобросовісної конкуренції[15]. Цей факт *обмежував особисті немайнові права юридичних осіб, зокрема **право на конкуренцію***, яке включає в себе власне захист від недобросовісної конкуренції.

Водночас, на початку повномасштабного вторгнення, було закрито доступ до деяких державних реєстрів з метою збереження персональних даних та іншої інформації від несанкціонованого отримання та подальшого використання в неправомірних цілях державою-агресором[16]. Станом на сьогодні доступ до певних реєстрів уже відновлено, проте це вплинуло і обмежило роботу окремих юридичних осіб, діяльність яких пов'язана із необхідністю використання таких баз даних.

Також згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 209 «Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану» в умовах воєнного стану з огляду на необхідність забезпечення достовірності відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань Міністерством юстиції реалізовано можливість проведення найбільш нагальних реєстраційних дій, а саме державної реєстрації: створення благодійних організацій та громадських об'єднань і змін

до відомостей про них, у тому числі до статутів; створення товариств із обмеженою відповідальністю, створення фермерського господарства, зміни керівника юридичної особи, крім громадських формувань, зміни місцезнаходження юридичної особи; змін до установчих документів, якими передбачається виключно зміна місцезнаходження юридичної особи; зміни видів економічної діяльності юридичної особи[17]. Проте, згодом ці обмеження відмінили.

Водночас, у пп.9 п. 1 цієї Постанови залишається лише єдине обмеження – це обмеження права вибору місцезнаходження юридичної особи, у результаті якої місцезнаходження належатиме до адміністративно-територіальної одиниці, що належить до територій, на яких ведуться активні бойові дії або тимчасово окупованих[18].

Висновки

Отже, на підставі вищезазначеного, варто зазначити, що обмеження суб'єктивних цивільних прав, у тому числі особистих немайнових прав, можуть проявлятися шляхом встановлення нормативно-правовими актами певних заборон або введенням спеціального порядку здійснення таких прав.

Після впровадження воєнного стану на території України через загрозу національній безпеці та життю і здоров'ю населення було введено безліч правових обмежень щодо суб'єктів правовідносин, у тому числі, обмеження особистих немайнових прав юридичних осіб. У загальному такі обмеження стосувалися права на діяльність через неможливість здійснення певної діяльності, у певному порядку або певними працівниками; права на вільний вибір місцезнаходження через відсутність умов на провадження діяльності на окремій території; права на інформацію з огляду на безпеку та запобігання допомозі ворогу; права на таємницю кореспонденції зважаючи на необхідність відслідковування колаборантів чи інших незаконних дій під час війни; права на найменування у зв'язку з заборонаю символіки держави-агресора. Проте ці обмеження не тільки не позначилися негативно на діяльності та статусі організацій, але й навпаки сприяли забезпеченню охорони

їх роботоздатності, збереженню їх майна, ділової репутації та невтручання у їхні права наскільки це можливо.

Література

1. Мельник Р.І., Чубко Т.П. Проблеми теорії та практики застосування законодавства. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. №1. С. 125-134.
2. Фігель Ю. О. Теоретичні аспекти обмеження прав людини. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2016. № 837. С. 357–361.
3. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України №64/2022 від 24.02.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022>.(дата звернення: 26.05.2023)
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України № 389-VIII від 12.05.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>. (дата звернення: 26.05.2023)
5. Братель С.Г., Пишна А.Г. Особливості обмеження прав людини на свободу пересування в умовах правового режиму воєнного стану. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 236 - 240.
6. Кримінальний кодекс України: Закон України № 2341-III від 05.04.2001 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення: 26.05.2023)
7. Новини від 02.03.2022. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ URL:<https://univd.edu.ua/uk/news/12421>(дата звернення: 26.05.2023)
8. Левченко А.В. Можливість втручання у право на таємницю кореспонденції як спосіб отримання доказів у період воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, Серія ПРАВО. Випуск 70414*, 2022. С. 411-416.
9. Фігель Ю. О. Обмеження прав людини в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія «Юридична»*. 2015. Вип. 2. С. 222–230.
10. Про інформацію: Закон України №2657-XII 02.10.1992 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 26.05.2023)
11. Про медіа: Закон України № 2849-IX від 13.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20> (дата звернення: 26.05.2023)
12. ЗМІ і війна: особливості поширення інформації та фото під час воєнного стану. Платформа прав людини. URL: <https://www.ppl.org.ua/zmi-i-vijna-osoblivosti-poshirennya-informacii-ta-foto-pid-chas-voennogo-stanu.html>(дата звернення: 26.05.2023)
13. Проект Закону про внесення змін до статті 114-2 Кримінального кодексу України щодо удосконалення положень про кримінальну відповідальність за несанкціоноване поширення інформації про вогневе ураження об'єктів на території України URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40869> (дата звернення: 26.05.2023)
14. Спільна заява Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства оборони України та представників ЗМІ: Офіційний сайт Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: https://mkip.gov.ua/news/7086.html?fbclid=IwAR0_VWg7J7svKV_zm832QXVO91LL61DhB7HgSIp43iP6MmsfTKragNxVOIQ (дата звернення: 26.05.2023)
15. Розпорядження про деякі питання організації діяльності Антимонопольного комітету України в умовах воєнного стану: Офіційний вебпортал Антимонопольного комітету України. URL: <https://amcu.gov.ua/news/rozporядzhennya-pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-diyalnosti-antimonopolnogo-komitetu-ukrayini-v-umovah-voennogo-stanu>(дата звернення: 26.05.2023)
16. Риженко Н.В. Немайнові права в період воєнного стану: євроінтеграційний контекст. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2022. № 5. С. 40-51.
17. Оновлено перелік суб'єктів, яким в умовах воєнного стану проводиться державна реєстрація юридичних осіб та фоп: Офіційний сайт Міністерства юстиції України. <https://minjust.gov.ua/news/ministry/onovleno-perelik-subektiv-yakim-v-umovah-voennogo-stanu-provoditsya-derjavna-reestratsiya-yuridichnih-osib-ta-fop>(дата звернення: 26.05.2023)
18. Деякі питання державної реєстрації та функціонування єдиних та державних

реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції, в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України №209 від 06.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/209-2022-п> (дата звернення: 26.05.2023)

Sofia Popova
PhD in Law

Kharkiv National University of Internal Affairs
Senior lecturer of the Department of Civil Law
and Procedure of Faculty № 6
ORCID: 0000-0003-3628-1513
sophikpoter@ukr.net

Viktor Popov
PhD in Law,

professor's assistant of Department of Civil Law
№2

Yaroslav Mudryi National Law University
ORCID: 0000-0001-6636-2096
Victorpopov10@gmail.com

**RESTRICTIONS ON THE EXERCISE
OF PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS
OF LEGAL ENTITIES DURING THE
IMPOSITION OF MARTIAL LAW**

The article defines the legal aspects of restricting personal non-property rights of legal entities. It has been studied that the restricting of basic rights is carried out both by direct prohibitions and by removing one or another authority from the content of a specific right, as well as by establishing a special procedure for the implementation of such a right. It was analyzed and determined that restrictions on the exercise of personal non-property rights

of legal entities during the war are poorly researched.

It was established that the beginning of the Russian's full-scale military invasion of Ukraine led to the introduction of a special legal regime of martial law, which establishes certain restrictions on the exercise of the rights of individuals. The legislation of Ukraine was analyzed - the Decree of the President of Ukraine dated February 24, 2022 "On the imposition of martial law in Ukraine", the Law of Ukraine "On the Legal Regime of Martial Law", the Law of Ukraine "On Information", the Law of Ukraine "On Media", and other related normative provisions that regulate the activities of legal entities and their employees during the armed conflict of the Russian Federation against Ukraine and determine the procedure for actions in the event that these restrictions concern the direct conduct of their professional activities. The restrictions of such personal non-property rights of legal entities as the right to activity, the right to free choice of location, the right to information, the right to secrecy of correspondence, the right to name and the right to competition are considered in detail.

It was established that despite the guarantees of freedom of expression, restrictions on the right to information, which were introduced to protect national security and people's lives and health, are in place during the implementation of martial law in Ukraine.

It has been proven that the established restrictions on the exercise of personal non-property rights of legal entities play a positive role, because they help establish any illegal actions and prevent them.

Key words: restriction of rights, personal non-property rights, legal entity, organization, martial law, armed aggression